

Hyvinvointipalvelut

Tilivelvollinen: hyvinvointijohtaja Tuija Peurala

Hyvinvointi- ja elämänlaatupalvelujen palvelualueen keskeisin yhteinen tavoite on kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen tarkoittaa toimia, joilla ylläpidetään ja parannetaan väestön terveyttä, hyvinvointia, osallisuutta sekä työ- ja toimintakykyä. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä säädetään mm. kuntalaissa ja kyse on kunnan yhdestä lakisääteisestä perustehtävästä. Myös järjestöillä, yhdistyksillä, seurakunnalla sekä seuroilla on merkittävä rooli hyte-työssä, ja kolmannen sektorin toimijat ovatkin palvelualueen keskeinen yhteistyökumppani.

Hyvinvointi- ja elämänlaatulautakunnan tehtävänä on järjestää kansalaisto-, kirjasto-, kulttuuri-, liikunta-, nuorisotyön ja etsivän nuorisotyön palvelut sekä taiteen perusopetuksen palvelut. Lautakunta vastaa myös työllisyyspalvelujen tilaamisesta Tampereen seudun työllisyysalueelta, hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen koordinaatiosta sekä toimii ehkäisevästä päihdetyöstä vastaavana kuntalain mukaisena toimielimenä. Hyvinvointi- ja elämänlaatulautakunta toimii myös kansalaisopisto-toiminnan yhteistoiminta-aluetta (Juupajoki, Kuhmoinen, Orivesi) koskevassa päätöksenteossa kuntien yhteisenä toimielimenä.

Palvelualue koostuu hyvinvointipalvelujen ja elämänlaatupalvelujen tulosalueista.

Hyvinvointipalvelujen tulosalue sisältää hyvinvointi- ja elämänlaatupalvelualueen johto- ja toimistopalvelut, lautakunnan sekä vanhus- ja vammaisneuvostojen kustannukset, maahanmuuttopalvelut, Tampereen kaupungin järjestämistä vuodelle 1.1.2025 siirtyneet työllisyyspalvelut ja työttömyysturvaetuuden kuntaosuudet, etsivän nuorisotyön, nuorten kesätyöllistäminen sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen koordinointiin liittyvät tehtävät.

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet	Toimenpide ja mittari	Toteutuminen
Vahvistamme elinvoimaamme - Orivesi on rohkeasti kehittyvä, investointeja houkutteleva ja tulevaisuutta ennakoiva kaupunki - kaupungin joustava maankäyttö ja ketterät elinkeinopalvelut tuovat virtaa koko Orivedelle	Työllisyyspalvelut: -Yhteistyö Tampereen kaupungin kanssa toimii saumattomasti -Työttömyysaste laskee (vertailuna kehyskuntien ja koko Pirkanmaan vastaava luku) -Nuorten ohjaamo -toiminnan käynnistyminen (kävijämäärät)	- Yhteistyö Tampereen kanssa käynnistynyt, palvelujen yhteensovittamisen suunnitelma tehty, työryhmät käynnistyneet. - Työttömyysaste Orivedellä on laskenut alkuvuodesta (tammi-kuu 11,5 %), kun taas Pirkanmaalla ja koko maassa työttömyysaste on hieman noussut vuoden 2025 aikana (6/2025: koko maa 12,2 %, Pirkanmaa 12,1 %, Orivesi 9,9 %) - Ohjaamo-toiminta käynnistynyt 2/2025, avoinna tiistaisin klo 12-15, yksittäisiä kävijöitä.
Edistämme asukkaiden hyvinvointia - Turvaamme lasten ja nuorten hyvän kasvun ja oppimismahdollisuudet	Etsivä nuorisotyö toimii asiakaslähtöisesti ja laadukkaasti, asiakkaat pääsevät palveluun ilman jonotusta	Etsivä nuorisotyö tavoittanut 1-6/2025 69 nuorta, joista asiakkuus alkoi 65:llä.

- Aukkaat ovat aktiivisia ja hyvinvoivia - Vilkas ja osallistuva yhteisö tekee Oriveden	-ohjattujen ja tavoitettujen nuorten määrä ja %-osuus ikäryhmästä (vertailuna Pirkanmaan %-osuus) -mistä lähetetty ja mihin ohjattu (vertailuna Pirkanmaan vastaavat luvut) -sosiaalisen vahvistumisen mittari (vertailuna koko Suomen tulokset) Hyte-kerroin, joka koostuu 15 indikaattorista, paranee vuosittain ja Oriveden tulos on Pirkanmaan keskiarvon yläpuolella. Hyvinvointisuunnitelman v. 2022-2025 tavoitteiden toteutuminen. Tavoitteiden toteutumista seurataan vuosittain hyvinvointitilinpäätöksessä. Uusi hyvinvointisuunnitelma laaditaan vuoden 2025 aikana. Mahdollistetaan vanhus- ja vammaisneuvoston aktiivinen toiminta (kokousten/tapahtumien määrä, talousarvion toteutuminen).	Nuorista 31 % ohjautui työllisyyspalveluista, 20 % nuoren/vanhemman tms. suoran yhteydenoton kautta, 17 % oppilaitoksista ja 14 % sote-palveluista. Asiakkuus päätynyt 24 nuorella, heistä 33 % siirtyi työhön tai työllistämistä edistävään palveluun, 33 % päätyi henkilökohtaiseen syyhyn (esim. muutto) ja 17 % siirtyi kuntoutukseen tai sote-palveluihin. Sovari tietoja tai muiden kuntien vertailutietoja ei käytettävissä. Vuonna 2024 hyte-kerroin 65 (vuonna 2023: 66). Laaja hyvinvointikertomus vuodelta 2022-2024 käsitelty valtuustossa 16.6.2025. Uuden suunnitelman laadinta aloitetaan elokuussa 2025. Vanhus- ja vammaisneuvostoilla on ollut kummakin kaksi kokousta alkuvuonna.
Johdamme innovatiivisesti ja kestävästi - Henkilöstön osaaminen ja hyvinvointi ovat johtamisen keskiössä - Uudistamme johtamista ja toimimme suunnitelmallisesti ja taloudellisesti	Koko palvelualue: Palvelualue omalta osaltaan toteuttaa työhyvinvoinnin kehittämisohjelman toimenpiteitä ja raportoi tuloksista Työhyvinvointikyselyn tulokset paranevat (vastaajien lukumäärä ja kyselyn tulokset kehittyvät positiivisesti, vuosi 2024 ensimmäinen vertailuvuosi) Sairauspoissaolopäivät vähenevät (pvä/hlö, kehitys edellisistä vuosista, vertailu koko kaupungin ka.) Henkilöstön koulutuksiin osallistuminen (osallistujien määrä, koulutuksien määrä/hlö, vertailu koko kaupungin ka.)	Palvelualue on aktiivisesti mukana toteuttamassa kehittämisohjelman toimenpiteitä oman palvelualueen osalta. Kaupungin työhyvinvointikyselyä ei ole tehty v. 2025 216 työpäivää, 26 hlöä. Poissaoloprosentti 3,0. (Vuonna 2024: 233 työpäivää, 23 hlöä. Poissaoloprosentti 4,02) Koulutuksia yhteensä 45 työpäivää, osallistujia 11 hlöä.

Elämänlaatupalvelut

Tilivelvollinen: hyvinvointijohtaja Tuija Peurala

Elämänlaatupalvelujen tehtävänä on luoda edellytyksiä ja tukea ihmisten yhtäläisiä mahdollisuuksia lisätä hyvinvointiaan eri tavoilla kansalaisopiston, kirjastopalvelujen, kulttuuripalveluiden, liikuntapalveluiden ja nuorisopalveluiden kautta yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Elämänlaatupalvelut tekevät paikallista ja seudullista yhteistyötä luoden Orivedelle laadukkaita ja kattavia hyvinvointipalveluita taloudellisesti ja tehokkaasti. Elämänlaatupalvelut tarjoavat ja ylläpitävät kuntalaisille harrastuspaikkoja ja -mahdollisuuksia koko elinkaari huomioiden. Palveluita suunniteltaessa ja toteutettaessa otetaan huomioon saavutettavuus, tasavertaisuus sekä osallisuuden periaatteet.

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet	Toimenpide ja mittari	Toteutuminen
Vahvistamme elinvoimaamme - Orivesi on rohkeasti kehittyvä, investointeja houkutteleva ja tulevaisuutta ennakoiva kaupunki - kaupungin joustava maankäyttö ja ketterät elinkeinopalvelut tuovat virtaa koko Orivedelle	Elämänlaatupalvelut järjestävät eri-ikäisille kuntalaisille aktiviteetteja, ovat mukana muiden palvelualueiden/3.sektorin toiminnassa/tapahtumissa sekä kehittävät aktiivisesti myös omaa toimintaansa sekä näkyvyyttä - Tapahtumien määrä - Hankkeiden määrä - Palvelukeskusten väliset yhteiset projektit - Yhteistyö 3. sektorin kanssa - Investoinnit <i>Kulttuuripalvelut:</i> -olemme osallisia kulttuuripalveluiden seudullisessa kehittämistoiminnassa (esim. operaatio Pirkanmaa, mikäli hanke toteutuu) <i>Kansalaisopisto:</i> -vahvistamme kaupungin elinvoimaa tarjoamalla ja mahdollistamalla kiinnostavia ja innostavia harrastusmahdollisuuksia ja tapahtumia kuntalaisille	Tapahtumia järjestetty/tuettu runsaasti alkuvuoden aikana Hankkeet: - nuorisotyö koulussa - Harrastamisen Suomen malli - Liikkuva koulu / MOVE - Oskon eart -kestävää tulevaisuutta - Osko: Priima -tulevaisuushanke - Osallistava Oriveden seudun kansalaisopisto Erasmus-hanke - Opintotietoliikenne -hanke <i>Kulttuuripalvelut:</i> Olemme kuntien kulttuuriverkoston (operaatio Pirkanmaa) jäseniä 1.1.2025 alkaen ja sopimus on tehty kolmeksi vuodeksi. Osallistumme valtakunnalliseen Elinvoimaa kulttuurista verkostoon kesäkuusta alkaen. Osallistumme laajasti kulttuurihyvinvointin yhteistyön verkostoihin. <i>Kansalaisopistopalvelut:</i> Kansalaisopiston kansalaistaitojen kurssi- valikoima, yleisluennot, opintopistekurssit ja taiteen opetus monipuolisesti lisäävät kuntalaisten hyvinvointia ja kaupungin veto- ja pitovoimaa. <i>Kirjastopalvelut:</i> Kirjasto on osallistunut yhteiskoululla Lukuviikkoon ja liikuntahallilla MLL:n vappuriehaan. Paikalliset toimijat ovat saaneet käyttää kirjastotilaa tapahtumien järjestämiseen.

	<i>Liikuntapalvelut:</i> -virkistys- ja vapaa-aika-alueiden investoinneissa kiinnitetään huomiota alueiden vetovoimaan ja käytön matalaan kynnykseen - tiedotuksen lisääminen ja kehittäminen (mm. some-kanavat)	PIKI-yhteistyö: Orivesi on mukana ohjausryhmässä, e-kirjaston palauteringissä, koelmatiiimissä sekä verkkokirjaston sisältötuotannossa. Uutena: Yhteistyö Tampere/Teerentaival-reitissä, Kangasala/Vesijärven melontareitti sekä gravel-pyöräilyreitit lähikuntien kanssa. Liikuntapalveluille perustettu some-kanavat ja niiden sisällön tuotantoon nimetty vastuuhenkilö. Ulkoliikuntapaikoille/retkeily- ja virkistysalueille otettu käyttöön nettipohjainen työkalu, jonka kautta käyttäjät näkevät olosuhteet ja voivat jättää vikailmoituksia sekä palautetta.
Edistämme asukkaiden hyvinvointia - Turvaamme lasten ja nuorten hyvän kasvun ja oppimismahdollisuudet - Aukkaat ovat aktiivisia ja hyvinvoivia - Vilkas ja osallistuva yhteisö tekee Oriveden	Elämänlaatupalvelut tarjoavat kaiken ikäisille kuntalaisille matalan kynnyksen saavutettavia ja laadukkaita hyvinvointia edistäviä palveluita <i>Nuorisopalvelut:</i> - Nuorisopalvelujen toiminta (leirit/retket/nuorisotalo kävijämäärän kehitys) - Nuorisovaltuuston toiminta/aloitteet <i>Kirjasto:</i> -Kirjaston kävijä- ja lainausmäärien kehitys - Lukukoira toiminnan kehittäminen (lapset, maahanmuuttajat), kävijämäärä - Taidelainaamon käynnistäminen, lainausmäärien kehitys <i>Kansalaisopistopalvelut:</i> -kurssimaksut korottuvat maltillisesti - oppilasmäärän ylläpitäminen ja kasvattaminen mahdollisuuksien mukaan - taiteen perusopetuksen opetussuunnitelmien päivittäminen ja tunti-resurssin tarkistaminen - oppilastietojen Koskeen viemisen käynnistäminen	<i>Nuorisopalvelut:</i> leirit: 3 leiriä, 46 osallistujaa retkiä/tapahtumia: 24 kpl Nuorisovaltuusto kokoontui kevään aikana 5 kertaa sekä lisäksi nuvan hallitus/aloitetyöryhmä 3 kertaa. <i>Kirjasto:</i> Kävijät 35 768 (-8 262) Lainat 72 124 (-1 759) Kävijämäärässä on huomioitava, että vuoden 2024 ensimmäisellä puolikkaalla luvussa on mukana presidentinvaaleissa ja eurovaaleissa äänestäneet. Taidelainaamo aloitti toimintansa vuoden alussa, lainattavia teoksia on 14 kpl, lainoja on 8. <i>Kansalaisopistopalvelut:</i> Kansalaisopiston kurssimaksut korottuvat n. 5 %. Kansalaistaitokurssit ja yleisluennot ovat maksuttomia. Lasten ja nuorten opetuksessa käytössä ovat sisaralennukset ja vapaaoppilaspaiikat. Kansalaisopisto on kaikukortti -kohde. Taiteen perusopetuksen opetussuunnitelmat on päivitetty ja koski-tietovarantoon suoritusmerkintöjen vieminen on mahdollistettu. Osallistujia kevätlukukaudella 1429 (kevät 2024 1306)

	Kulttuuripalvelut: - Toteutamme Oriveden kaupungin kulttuuristrategian mukaista toimintaa ja noudatamme Pirkanmaan alueellisen kulttuurihyvinvointisuunnitelman suosituksia - Kaiku-kortti pilotin toteutus Liikuntapalvelut: Tuemme kuntalaisia liikunnallisessa elämäntavassa -ohjatut ryhmät (kpl, asiakasmäärä), -liikuntaneuvonta (asiakasmäärä), -liikuntapaikkojen kävijämäärät -liikuntavälineiden lainausmahdollisuus -MOVE-mittaukset kehittyvät positii- viseen suuntaan (yhteinen opetus- palvelujen kanssa)	Kulttuuripalvelut: Olemme toteuttaneet kulttuuristrategian mukaista kulttuuritoimintaa ja kulttuuri- hyvinvoinnin edistäminen kaikukortti- ja kulttuurikaveritoiminnan muodoissa. Tapahtumakokonaisuuksia 1-6/2025 n.30 Kävijät 1-6/2025 (1-6/2024) ohjatut ryhmät: 43, 5644 (43, 5538) liikuntaneuvonnan asiakkaat: 15 uimahalli: 23 529 (24 884) liikuntahalli: 39 087 (39 142) liikuntavälineiden lainaus toteutetaan yh- teistyössä kirjastopalvelun kanssa
Johdamme innovatiivisesti ja kestävästi - Henkilöstön osaami- nen ja hyvinvointi ovat johtamisen kes- kiössä - Uudistamme johta- mista ja toimimme suunnitelmallisesti ja taloudellisesti	- Tarjoamme resurssien puitteissa harjoittelu-, työkokeilu- sekä oppiso- pimuspaikkoja (kpl/vuosi) - Toiminnan nettokustannus/asukas (asukasluku 8860, huom. luvut ovat suuntaa-antavia. Sisäiset vuokrat on huomioitu laskennassa talousarvion perustella, koska todelliset vuokra- kustannukset eivät ole olleet käytet- tävissä) Asiakaskokemusta kehitetään; perustetaan asiakasraati, kerätään asiakaspalautetta esim. sähköisen ky- selyn avulla Turvallisemman tilan periaatteiden laatiminen ja käyttöönottoaminen Laaditaan nuorisotyön perussuunnit- telma (NUPS) vuosien 2025-2026 ai- kana Laaditaan liikuntaohjelma vuosien 2025-2026 aikana Osallistutaan aktiivisesti seutuyhteis- työhön. -seutukunnan yhteiset projektit; reitistöt, mobiilipalvelut, ohjausryh- mät	Harjoittelu-, työkokeilu- ja oppisopimus- paikkoja 5 kpl kesätyöntekijöitä 15 kpl Kustannuslaskelmat per asukas toiminta- katteesta: liikuntapalvelut: 76 €/as. (2024: 73,72 €/asukas), yksikkökohtaiset luvut raportoi- daan tilinpäätöksen yhteydessä. kirjasto: 23 €/as. (2024: 26,35 €/as) kansalaisopisto: 28 €/as. (2024: 33,19 €/as) kulttuuri: 4 €/as. (2024: 4,68 €/as) nuorisotyö: 15 €/as. (2024: 12,43 €/as) - liikuntapaikkakysely seuroille/yh- distyksille - OSKO:n kurssipalautekysely - OSKO:n kurssitoivekysely kunta- laisille Toteutetaan syyskaudella. Laaditaan vuoden 2026 aikana. Liikuntapaikkasuunnitelma valmistuu vuo- den 2025 aikana ja liikuntaohjelma vuo- den 2026 aikana. Toteutuu

Hyvinvointi- ja elämänlaatulautakunnan talousarvion toteutuminen 1.1.- 30.6.2025

	TA 2025	Toteutuma 1-6/2025	Toteuma %
Toimintatuotot	566 460	377 468	64,9
Toimintakulut	5 466 490	2 703 778	49,5
Toimintakate	4 885 030	2 326 310	47,7

Huom. toimintakulut suuntaa-antavat. Sisäiset vuokrat laskettu mukaan talousarvion mukaisesti, koska todelliset vuokratkustannukset eivät ole olleet käytettävissä. Talousarvio toteutuu suunnitellusti.

Selvitys lautakunnan alaisen toiminnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä

Palvelualueen riskikartoitus on päivitetty toukokuussa 2025, eikä riskien tai niiden hallintakeinojen osalta ole tullut muutoksia vuodesta 2024. 1.1.-30.6.2025 ei ole ollut tapahtunut sellaisia onnettomuuksia, läheltä piti-tilanteita tms., jotka vaikuttaisivat riskiarvioon.

Pieni henkilöstömäärä edellyttää kaikilta palvelualueen työntekijöitä/viranhaltijoilta laajaa osaamista sekä perehtymistä myös muiden työtehtäviin (mm. akuutit sijaistukset). Pätevien sijaisten saaminen voi olla hankalaa ja pahimmillaan palvelupisteitä joudutaan sulkemaan, sovittuja asiakasaikoja siirtämään myöhemmäksi tai toisen työntekijän/viranhaltijan hoidettaviksi. Epäpätevien sijaisten tai henkilöstövajeen vuoksi riskinä voi olla osassa työyksiköistä myös kasvanut vahinko- tai tapaturmariski. Ikääntyneet kiinteistöt ja talotekniikka sekä lisääntynyt ilkivalta voivat aiheuttaa myös äkillisiä sulkuja palvelutuotantoon sekä ennakkoimattomia kustannuksia.

Elämänlaatupalvelujen osalta taloudellisena riskinä on, että nykyisessä taloustilanteessa kuntalaiset vähentävät palvelujen käyttöä ja tämän myötä tuloja kertyy aiempaa vähemmän. Työllisyyspalvelujen osalta talousriski voi konkretisoitua työttömyysasteen kasvaessa, jolloin kuntalaisten palvelujen tarve sekä kunnan maksama työttömyysturvan kuntaosuus kasvaa.